

ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ „ПЕНЧО П. СЛАВЕЙКОВ”, с. МАРКОВО

ул. ”Ст. Василев“ 26, п.к. 9973, тел. 053 517493, e-mail pencho58@mail.bg

Утвърждавам:
Галина Бобадалиева –директор
ОбУ „Пенчо П. Славейков”

Програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвимите групи

Настоящата програма е приета с решение на ПС Протокол № 1 / 15.09.2021г. ,
утвърдени със Заповед № РД06- 30 / 15.09.2021г.

Приобщаващото образование представлява всеобхватен процес, който включва осигуряване на подкрепа и равни възможности за качествено образование, приемане индивидуалността на всяко дете, разнообразието от потребности на всички деца и включване на ресурси насочени към създаване на възможности за развитието и участието им във всички аспекти на живота в общността.

Постигането на този стандарт изисква диференцирана грижа, педагогически подходи, съобразени с възрастовите и социалните промени, превенция и навременно систематизиране на наличната информация, за да се организира учебният процес съобразно потенциала и силните страни на децата. Училището работи за осъществяването на успешно приобщаващо образование като крачка по пътя за постигане на крайната цел – създаване на приобщаващо общество, което да позволи на всички деца и възрастни, независимо от пол, възраст и етническа принадлежност, наличие или отсъствие на нарушения в развитието, или с тежки заболявания да участват в живота на обществото и да имат своя принос.

Принципи на приобщаващото образование:

1. Гарантиране правото на достъп до училището на всяко дете най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование
2. Гарантиране достъпа на всеки ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа
3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика
4. Приемане и зачитане на уникалността на всеки ученик –индивидуалните потребности

и възможности, личностните качества и ресурси, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;

5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация, при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;

6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците;

7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – училището, ученика, семейството и общността;

8. Намалване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на учениците в дейността на училището;

9. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на учениците за живот в приобщаващо общество;

10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот

Програмата е насочена предимно към най-уязвимите групи деца и на тези, изложени на риск от дискриминация. Уязвими са онези лица и групи, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от социално изключване. Причините за това са различни и разнообразни като: живот в крайна бедност или ниски доходи и материални лишения; социални и психологически фактори; недостъпна среда; здравни и възрастови проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование; отношение към тях, основано на предразсъдъци; липса, ограничен достъп или неадекватни услуги и т.н.

За целите на предоставянето на равни възможности и за приобщаване на деца и ученици от уязвими групи могат да бъдат идентифицирани следните групи деца в риск:

- чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
- което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- дете, за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- дете, което страда от увреждания, както и от трудно лечими заболявания, констатирани от специалист;
- дете, за което съществува риск от отпадане от училище или ,което е отпаднало от училище;
- деца-бежанци;
- дете с изяви дарби, което е показало трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници;

- др. с други идентифицирани нужди.

Програмата е изработена съобразно:

- ЗПУО,
- Наредба за Приобщаващото образование
- Международна конвенция за правата на детето,
- Световна програма на ЮНЕСКО ”Образование за всички”,
- Национална стратегия на детето,

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Основна цел: Осигуряване в училището на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всеки ученик с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото.

- Постигането на тази цел изисква определяне на уязвимите групи деца и прилагане на разнообразни мерки, съобразени със спецификата на всяка от тях.
- Пълноценна социализация на ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
- Гарантиране на равен достъп до качествено образование за учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
- Подкрепата за личностно развитие в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик.
- Утвърждаване на подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.

Мерки за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците:

- I. В училището се предприемат политики в областта на интеркултурното образование, умението за общуване с представители на различни култури, съзнателно възпитаване на толерантно отношение.
- II. Обучение на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.
- III. Изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване се състои в ранното образование, достъпно за всички, независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.
- IV. Обхващането на всяко дете в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование, чрез:
 - Диагностициране на децата/учениците като нуждаещи се от подкрепа
 - Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие
 - Ранно оценяване развитието на ученика и на риска от обучителни затруднения.
 - Определяне на необходимост от допълнителни подкрепа за ученици, които не владеят български език.
 - Оценка на индивидуалните потребности за предоставяне на подкрепа.
- V. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в училището:
 1. Гарантиране участие и изява на всички ученици в училището.

2. Включване в дейности за ранно оценяване, с оглед превенция на обучителните затруднения.
3. Организиране на дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, занимания по интереси, участие в проекти, програми, форуми и в други изяви.
4. Библиотечно-информационно обслужване.
5. Поощряване с морални и материални награди.
6. Кариерно ориентиране на учениците.
7. Изграждане на позитивен организационен и психологически климат.
8. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти включително и с външни институции, когато това е необходимо.

VII. Изграждане на позитивен психологически климат

1. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.
2. Предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците
3. Организиране на дейности за превенция на агресията и мотивация за преодоляване на проблемното поведение.
4. Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда и своевременно решаване на възникнали конфликти.
5. Поддържане на непрекъснатата връзка и взаимодействие с родителите на учениците за справяне с проблемното им поведение и приобщаване към средата на училището.
6. Превенцията на насилието и преодоляването на проблемното поведение чрез включване на отделни деца и ученици в съответни дейности .
7. Психологическа подкрепа насочена към учениците, педагогическите специалисти и родителите се осъществява от педагогическите специалисти и включва:
 - създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;
 - предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на тормоза и насилието и за преодоляване на проблемното поведение на учениците;
 - извършване на групова работа с деца или ученици;
 - работа със средата, в която е детето или ученикът – семейството, връсниците.
8. При случаи на неизпълнение на задълженията, оказани в ЗПУО, след изчерпване на всички механизми на въздействие се налагат санкции според конкретния случай.

Мерки за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата:

I. Оценяване на индивидуалните потребности на деца и ученици, за които има индикации, че са със специални образователни потребности за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие. Оценяват се познавателно развитие, комуникативни умения, социални умения, физическо развитие, адаптивно поведение, психични реакции, семейно функциониране

1. Оценката на индивидуалните потребности на деца и ученици в риск се извършва от екипа за подкрепа за личностно развитие на ученика. Оценяват се рисковите и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда в съответствие с чл. 22 и чл. 187 от ЗПУО.
2. Оценката на индивидуалните потребности на деца и ученици с хронични заболявания се извършва от екипа за подкрепа за личностно развитие на ученика. Оценява се здравословното състояние на детето или ученика и влиянието му върху обучението.

3. Оценката на индивидуалните потребности се извършва в срок от един до три месеца от началото на учебната година
4. Оценката на индивидуалните потребности при възникване на необходимост през учебната година се извършва в срок от един до три месеца от установяването ѝ.
5. Оценката се извършва съобразно определена рамка за оценка на индивидуалните потребности.
6. При несъгласие с оценката, родителят има право да подаде заявление до Директора на РЦПППО за повторна оценка на индивидуалните потребности.
7. Допълнителна подкрепа за личностно развитие се осигурява и предоставя съгласно план за подкрепа на детето, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето.
8. За ученици с изявени дарби също се изработва индивидуален учебен план.
9. Училището осигурява възможност за гъвкава и динамична организация на средата, според различните потребности на децата.
10. Училището осигурява при необходимост специализирани учебни програми.
11. Училището осъществява подкрепа за преход между отделните етапи, степени на образование на учениците в системата на УО.

II. Екип за подкрепа за личностно развитие на ученика в училището

1. Екипът за подкрепа за личностно развитие се създава със заповед на директора на ОУ за конкретно дете със СОП, с изявени дарби или в риск за всяка учебна година.
2. В екипа участват: психолог, логопед, ресурсен учител/специален педагог, както и други специалисти, според индивидуалните потребности на детето.
3. Екипът осъществява дейностите по допълнителната подкрепа за личностно развитие на детето.

IV. Работа по конкретен случай:

1. Предоставя се на дете или ученик, за което допълнителната подкрепа за личностно развитие е срочна и цели подкрепа за самостоятелното и независимо функциониране на детето или ученика, за развитието на неговите силни страни, както и за предотвратяване на проблеми в поведението, на отпадането от обучение и на социалното изключване
2. Работата по конкретен случай включва:
 - определяне на цели и действия, насочени към детето или ученика;
 - формулировка на случая;
 - изготвяне на план за подкрепа;
 - взаимодействие и работа с подкрепящата среда;
 - постигнати резултати от работата по случая.

Изграждането на позитивен организационен климат и на подходяща психологическа среда в ОБУ „Пенчо П. Славейков”, с. Марково се основава на обща институционална политика и е израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес. Основен принцип при изграждането на институционалната политика за противодействие на тормоза и насилието е прилагането на цялостен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и насилието и създаване на по-сигурна среда в училището. Дейностите по превенция и интервенция на тормоза и насилието се разработват въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието, утвърдени със заповед от министъра на образованието и науката. За преодоляване на проблемното поведение на ученика и за справяне със затрудненията му с приобщаването в образователния процес и в институционалната среда, с участието му в училището и с поведенческите му

прояви се прилагат една или повече от следните дейности за въздействие върху вътрешната мотивация:

- обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
- използване на посредник при решаване на конфликт в училище;
- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин;
- насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището, включително определяне на възможности за участие на ученика в доброволчески инициативи;

За всички предприети дейности с учениците за преодоляване на проблемното им поведение и за справяне със затрудненията им с приобщаването в образователния процес се информира родителят. Родителят е длъжен да съдейства и да подпомага учителите и другите педагогически специалисти.

Учениците се поощряват с морални и материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на институционалната общност.

Водещи принципи при реализация на програмата са:

- Равен достъп и приобщаване на всеки ученик;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Съхраняване на етнокултурното многообразие.

ОбУ „Пенчо П. Славейков”, с. Марково има готовност за прилагане на политиката за включващо обучение на учениците със специални образователни потребности чрез:

- Единна методика за комплексно педагогическо оценяване и препоръки за децата със специални образователни потребности.
- Изградени положителни нагласи към включващо обучение в различните общности – учители, ученици и родители.
- Създадени условия, гарантиращи интеграцията на учениците със специални образователни потребности в училището чрез изграждане на подкрепяща среда.

Цели на програмата:

За организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на учениците в ОбУ „Пенчо П. Славейков”, с. Марково в началото на всяка учебна година със заповед на директора се определя Координатор, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие учениците и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на учениците.

Координаторът има следните основни функции:

- обсъжда с учителите или с класните ръководители и с учителите, които преподават на съответните ученици, техните наблюдения и анализи по отношение на обучението, развитието и участието на ученици в дейността на класа;
- координира дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие на учениците, включително работата им с родителите;
- координира предоставянето на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на учениците в детската градина или в училището;
- организира и координира дейностите във връзка с провеждането на събеседването и насочването на ученика в определен клас на малолетни и непълнолетни чужденци, търсещи или получили международна закрила, при приемането им за обучение в училище. Координаторът има следните функции:

1. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в училището

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпването на детето в училището съобразно индивидуалните му потребности. Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в училището. Общата подкрепа за личностно развитие в училището, която е насочена към всички ученици в класа, гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на училището и включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. допълнително обучение по учебни предмети;
3. допълнително консултиране по учебни предмети;
4. кариерно ориентиране на учениците;
5. занимания по интереси;
6. библиотечно-информационно обслужване;
7. грижа за здравето;
8. поощряване с морални и материални награди;
9. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
10. дейности за превенция на обучителните затруднения;
11. логопедична работа.

Екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти включва:

1. обсъждане на дейностите за обща подкрепа, в които се включват учениците – обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата или с учениците в класа;
2. провеждане на регулярни срещи за:
 - а) преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на дете или ученик;
 - б) определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца и ученици, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
 - в) определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца и ученици, насочени към превенция на обучителните затруднения.

Допълнителното обучение по учебни предмети е насочено към ученици, които имат системни пропуски по даден учебен предмет, които са напреднали по даден учебен предмет и/или за които се препоръчва такова обучение в плана за подкрепа.

Консултирането по учебни предмети е достъпно за всички ученици и се провежда извън редовните учебни часове от учителите по предмети ежеседмично в рамките на учебната година.

Кариерното ориентиране в училищното образование включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Заниманията по интереси включват: Дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, образованието за устойчиво развитие, както и за придобиване на умения за лидерство;

Дейности, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско и областно ниво;

Обучение по учебни предмети и модули, както и участие в дейности, чрез които се придобива допълнителна подготовка от учениците, определена в съответствие с чл. 85, ал. 3 ЗПУО.

Библиотечно-информационното обслужване се осигурява чрез библиотека и кътове за четене, които осигуряват свободен достъп на учениците до информация от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация. Грижата за здравето се осигурява чрез създаване на условия за достъп на учениците до медицинско обслужване.

(2) За учениците в училище се организират програми, свързани със здравното образование, здравословното хранене, първа долекарска помощ и други.

(3) В провеждането на дейностите по ал. 2 могат да се включват и родителите на учениците.

(4) Родителят е длъжен да предоставя информация за здравословното състояние на детето или ученика и за проведени медицински изследвания и консултации и да осъществява взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина или в училището.

Превенцията на насилието и преодоляването на проблемното поведение се изразява във включване на отделни деца и ученици в съответни дейности по чл. 45 за въздействие върху вътрешната мотивация, както и оказване на психологическа подкрепа.

Психологическата подкрепа е насочена към учениците, педагогическите специалисти и родителите и се осъществява от психолог и включва:

- създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;
- предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на тормоза и насилието и за преодоляване на проблемното поведение на учениците;
- извършване на групова работа с деца или ученици и/или кризисна интервенция;
- работа със средата, в която е детето или ученикът – семейството, връстниците.

Общата подкрепа за личностно развитие за целите на превенцията на обучителните затруднения се изразява във включване на отделни ученици в дейности, като:

- допълнително обучение по отделен учебен предмет с акцент върху обучението по български език, включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин;
- консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- логопедична работа.

Допълнителното обучение е насочено към ученици:

- за които българският език не е майчин
 - които имат системни пропуски по даден учебен предмет, изразяващи се в годишна оценка слаб (2), или не са постигнали очакваните резултати, заложили като прагова стойност за успешност при национално външно оценяване, както и за ученици, които напредват при обучението по даден учебен предмет;
 - които срещат затруднения, индикирани чрез срочна оценка слаб (2) или две последователни текущи оценки слаб (2);
 - които са отсъствали дългосрочно от учебни занимания поради заболяване;
 - за които се препоръчва такова обучение в плана за подкрепа чрез конкретни мерки.
- Логопедичната работа се осъществява от логопеда в ОУ „Васил Левски“, гр. Пловдив включва:

- превенция на комуникативните нарушения и на обучителни трудности;
- диагностика на комуникативните нарушения;

- терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения;
- консултативна дейност с учители и родители на деца и ученици с комуникативни нарушения.

Дейности за постигане на целите:

- Провеждане на информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства. Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно- възпитателния процес.
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и учениците с увреждания.
- Осигуряване при необходимост на допълнително обучение по български език за деца и ученици от етническите малцинства.
- Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда, включително за преподаване на български език на ученици, за които той не е майчин.
- Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на учениците в риск.
- Допълнителна работа с ученици със специални образователни потребности и ученици от етническите малцинства, застрашени от отпадане и/или преждевременно напускане на училище. Подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст.